

Timișoara

Gala dramaturgiei și artei teatrale pentru copii

Aflată la cea de-a doua ediție, reuniunea timișoreană este consacrată artei teatrale destinate celor mici, și în special dramaturgiei.

„Provocările” lansate de teatrul de păpuși din capitala Banatului îi răspund alte șapte trupe de gen din țară. Diversitatea titlurilor se impune dintru început; clasicii li se alătură autorii contemporani. Creangă e reprezentat prin **Povestea porcului**, **Punguța cu doi bani**, **Capra cu trei iezi**, **Trăista năzdrăvană**, Caragiale — prin **Vizită și Domnul Goe**, Arghezi — prin **Balada Unirii** — în prelucrări adecvate; Al. Popescu — cu **Iarmarocul piticului Clip**, Viorica Rogoz — cu **Micul grădinar și balaurul cenușiu**, Toma Biolan — cu **Jocul cu focul**, Ricarda Terschak — cu **Micul pistrulat**, Ileana Stana — cu **Găinușa harnică** alcătuiesc capitolul de dramaturgie originală contemporană. Nina Cassian pornește de la Kipling pentru a-l crea pe **Elefântelul curios**; Liviu Steciuc, în **Poveștile de buzunar**, construiește variații pe teme din **Șirleanu**; Ecaterina Mihăescu-Păun ne oferă **Noua poveste a Scuflei roșii**; Al. Căprariu rescrie **Cenușăreasa**; Marius Gherasim extrage elementele unui recital personal din **Bălatul și vintul de Trandafilova**.

Preponderența dramatizărilor și adaptărilor este evidentă; remarcăm, de asemenea, revenirea la aceleași mult încercate povești, „rețete” sigure, pe care le întâlnim în o mie și una de versiuni dramatizate. „Noutăți” în materie de texte dramatice ne-au oferit doar teatrul din Brașov, cel din Sibiu și colecți-vul din Timișoara. Am mai spune că,

dintre aceste adaptări, prea puține satisfac — în speță, cele datorate unor păpușari artiști și cu experiență, ca Liviu Steciuc, Alexandra și Horla Davidescu. În schimb, **Cenușăreasa**, montată de teatrul din Cluj-Napoca, este rescrisă într-o limbă plată, iar eliminarea unor personaje și momente sărăcește basmul. Meritoriu, piesele originale pornesc de la un fond de idei actual: nici una nu se ridică însă la nivelul unei creații care să reziste timpului, așa cum au rezistat poveștile lui Andersen sau ale Selmei Lagerlöff... Așadar, pe frontul dramaturgiei, deocamdată, nimic nou, sau de seamă...

Deși pare greu de crezut, miracolul se produce totuși: spectacolele inspirate de aceste texte modeste sînt, mai toate, reușite artistice. Regizori și scenografi talentați construiesc ingenios, original. Actorii cu un înalt nivel profesional înnoiesc vechi tehnici sau inventă altele noi. Relația om-păpușă sau minutor-obiect minuit cunoaște o înfinitate de rezolvări. În acest sens, performanța teatrului-gază, care, în cele șase spectacole ale sale, comunică mereu altceva, și mereu în alt fel, este semnificativă. **Jocul cu focul** prezintă un război grotesc între două capete încoronate, care se luptă pentru pricina dintre cele mai meschine. Se folosesc aici păpuși „bibabo”, corectate printr-o tijă mai lungă, ceea ce oferă noi posibilități de mișcare și expresivitate. Ele sînt minuite în ritm drăcesc, conferindu-li-se atitudini și gesturi comice, de către păpușari artiști, sub bagheta reglzorală îndrăzneată a lui V. Cărcu, în cadrul scenic spiritual de-

senat de Cristina Nagy-Ivănescu. Același regizor, aceeași scenografa, același interpreti au transmis spectatorilor o stare poetică în **Balada Unirii**; elementele minuite sînt, de data aceasta, o prelată — care se mișcă și trăiește, fiind animată de trupurile actorilor —, furcile de tors țărănești și halebardele. Efectele jocului lor se combină cu efectele coloanei sonore — cu rol determinant, care reunește doina, dangătul de clopot și vraja Ciuleandrei. **Micul grădinar...** își transmite mesajul de pace și chemarea de înfrățire adresată copiilor de pe toate meridianele prin jocul unor mîini purtînd mînuși divers colorate și „animînd” bile — capete ale respectivelor personaje. **Noua poveste a Scufiței roșii** se compune din evoluția unor păpuși supradimensionate, minuite la vedere. Modalități clasice, susținute de harul actorilor, vorbesc direct și eficient spectatorului-copil, în două recitaluri — **Gălușa harnică** și **Trei daruri**.

Tînăra trupă brașoveană, așa cum ne-a obișnuit de cîțiva ani, a triumfat în festival cu două mini-show-uri — **Povestiri de buzunar** și... **Și tu !.. Și tu !.. Și tu !..**. Cel dintîi, spectacol de autor ce poartă girul lui Liviu Stecluc, în colaborare cu scenografa Sîmó Enikő și cu doi actori, prestidigitatori și magicieni — Mihaela Nestorescu și Theodor Gomboș — incită prin noutatea formulei de spectacol, convinge prin eleganța și rafinamentul cu care sînt construite imaginile scenice, incită prin prospețime și tinerețe. Sub egida aceluiși teatru, recitalul montat de Ștefan Dedu-Farca — paravane și păpuși originale desenate de Sîmó Enikő și sculptate de E. Wechter —, cu doi actori, Miriana Costea și Adrian Farca, demonstrînd o irezistibilă vervă, explică micilor spectatori necesitatea alegerii și practicării unei meserii. O lecție de minune și interpretare au oferit marionetiștii orădeni în **Vizită** și în **Elefanțelul curios**; expresivitatea figurinelor, din primul spectacol, și caricaturizarea inedită a animalelor, din al doilea — ambele, realizări ale scenografei Zoe Eisele — au stîrnit admirație.

Cele două secții ale teatrului din Sibiu, română și germană, au beneficiat de elementele scenografice create de excepționalul Dan Frățiciu și de indicațiile regizorale ale experimentatei Kovács Ildikó. Trupa secției române ne-a oferit un excelent spectacol experimental de pantomimă. Actorii tineri, dintre care se remarcă Dan Hândoreanu, se mișcă și mimează impecabil, traducînd prin acest limbaj al vechilor mimi o suită de „pastile” cu poantă de efect. Musicalul **Elefanțelul curios** și **Pistruiatul**, prezentate de secția germană, pot fi socotite etalon

în cadrul genului. **Cenușărcasa** secției române a teatrului din Cluj-Napoca este jucată de trei actrițe dirijate cu mină de maestru de Aureliu Manea, regizor la Teatrul de păpuși, clujean. Reprezentația s-a caracterizat printr-o construcție riguroasă; din păcate, nici experimentatul scenograf Svințiu, nici tinerele minultoare nu și-au adus o contribuție pe măsură. La secția maghiară, **Iarmărocul piticilor**, sub aceeași semnătură regizorală, se vedește mai puțin interesant; iar **Povestea porcului**, regizată de C. Ștefănescu, cu actorii secției române, ne-a părut un spectacol rupt de contextul festivalului, prin convenționalism și prin lipsa de fantezie. Harnic, teatrul din Craiova a prezentat cele trei adaptări după Creangă menționate, cu elemente de bună calitate, dar nici pe departe reprezentative pentru posibilitățile colectivului din Bănie (ne referim îndeosebi la **Traista fermecată** — **Ivan Turbincă**).

Parada realizărilor scenice prezentate la Timișoara ne duce din nou la concluzia că arta spectacolului se desăvîrșește continuu, în vreme ce dramaturgia bate pasul pe loc. Autori dramatici care să servească genul sînt puțini. Multe oferte vin de la diletanți. În schimb, regizori ca Liviu Stecluc, Kovács Ildikó sau V. Cărcu, scenograful ca Dan Frățiciu, Zoe Eisele, Cristina Nagy-Ivănescu, Sîmó Enikő, actori ca Julietta Corbu, Miriana Costea, Adrian Farca, Th. Gomboș, Marius Ghertasiu, Maria Gornic, Dan Hândoreanu, Margarethe Kelthauer, Adela Mărculescu, Carmen Mărginean, Alex. Mermeze, Mihaela Nestorescu, Bogdana Sala, Aurica Spiric, Ileana Stana, Otil Strasser, Adela Ungureanu, Olimpiu Vesa — ca să-i cităm doar pe cei care s-au distins la Timișoara — dovedesc că teatrul de animație se află într-o perioadă bună.

Dar ce pondere au dobîndit problemele dramaturgiei, într-o reuniune dedicată tocmai acestui domeniu? La colocviu, alături de intervenția cu privire la viitorul păpușăriei (Paul Caravla), de interesanta comunicare despre **Basm și realitate** (V. Mašek), sau de abordarea așazisei marginalități a teatrului de animație în contextul artelor (Ilie Gyurcsik), au vorbit despre dramaturgie Liana Cojocaru (**Dramaturgie și dramatizări**) și Alecu Popovici. Acesta din urmă a semnalat primejdia ca scriitorii care ar putea da lucrări de valoare să fie „scurtați”, sau „strîmtați” după un „pat al lui Procust” specific teatrului de animație.

Oare acest schimb de opinii să fi fost suficient pentru a dinamiza un domeniu al creației, aflat în dificultate?

Sanda DIACONEȘCU